

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Školní vzdělávací program

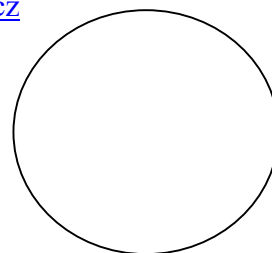
„Rok v naší škole“

**Mateřské školy
pro sluchově postižené,
Praha 5, Holečkova 4**

Zpracovaný podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání
<https://prohlednout.rvp.cz/predskolni-vzdelavani>

1 Identifikační údaje školy

Předkladatel:		Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené, Holečkova 4, Praha 5
Ředitel školy:		Mgr., Mgr. Václav Chmelíř
Zástupce ředitele pro MŠ:		Bc. Martin Kuchař
Zpracovatelé ŠVP:		Bc. Andrea Švarcová, Bc. Martin Kuchař, Bc. Barbora Vacková, Mgr. Helena Podpěrová, Mgr. Martina Burdová, Mgr. Lenka Dostálová,
Výchovný poradce školy:		PaedDr. Viola Rašínová
Metodik prevence:		Ing. Jelena Malá
Kontakty:	telefon:	MŠ logo + surdo – omlouvání dětí: 724 383 781 MŠ MŠMT: 601 566 508 Ředitel školy: 226 299 322, Zástupce ředitele pro MŠ: 770 153 043 Vedoucí školní jídelny: 226 299 333, 601 563 258
	web:	http://www.skolaholeckova.cz
	e-mail:	skoly.sp@post.cz
IČ:		48134368
IZO:		110011104
RED-IZO:		600 171 426
Zřizovatel školy:		Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky Karmelitská 7, 118 12 Praha 1, telefon: 234 811 111, e-mail: info@msmt.cz , web: http://www.msmt.cz

ředitel školy

ŠVP byl zpracován podle RVP PV č, j.: MSMT: 32405/2004-22

ŠVP byl schválen Radou školy dne: 12. 9. 2024

ŠVP byl projednán v pedagogické radě dne: 30. 8. 2024

ŠVP platí od: 13. 9. 2024

č. j.: 65609/2024

Obsah

1	IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE ŠKOLY	2
	OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	5
2	PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ.....	6
2.1	VĚCNÉ PODMÍNKY	6
2.2	ŽIVOTOSPRAVA.....	6
2.3	PSYCHOSOCIÁLNÍ PODMÍNKY	6
2.4	ORGANIZACE	7
2.5	ŘÍZENÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	7
2.6	PERSONÁLNÍ A PEDAGOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ	8
2.7	SPOLUÚČAST ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ	8
2.8	PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPEC. VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	8
2.9	PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ S PŘÍZNANÝMI PODPŮRNÝMI OPATŘENÍMI.....	8
2.10	PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ NADANÝCH	9
2.11	PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ OD DVOU DO TŘÍ LET.....	10
3	ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ.....	11
3.1	REŽIM DNE TŘÍD PRO DĚTI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	11
3.2	REŽIM DNE TŘÍDY BĚŽNÉHO TYPU PRO DĚTI ZAMĚSTNANCŮ MŠMT	12
3.3	POČET TŘÍD A JEJICH CHARAKTERISTIKY	12
3.3.1	<i>Třída pro děti s vadami sluchu s bilingválním programem.....</i>	<i>13</i>
3.3.2	<i>Třída pro děti s vadami řeči.....</i>	<i>15</i>
3.3.3	<i>Třída s orálním programem.....</i>	<i>15</i>
3.3.4	<i>Činnosti, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídách pro děti se SVP</i>	<i>16</i>
3.3.5	<i>Běžná třída MŠ (zřízená pro děti zaměstnanců MŠMT)</i>	<i>17</i>
3.3.6	<i>Činnosti, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídě běžného typu</i>	<i>17</i>
3.4	PRAVIDLA PRO ZAŘAZOVÁNÍ DĚTÍ DO JEDNOTLIVÝCH TŘÍD	17
3.4.1	<i>Třída pro děti s vadami sluchu s bilingválním programem.....</i>	<i>18</i>
3.4.2	<i>Třída pro děti vadami řeči</i>	<i>18</i>
3.4.3	<i>Třída s orálním programem.....</i>	<i>18</i>
3.4.4	<i>Běžná třída MŠ (zřízená pro děti zaměstnanců MŠMT)</i>	<i>19</i>
3.5	KRITÉRIA PRO PŘIJÍMÁNÍ DĚTÍ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	19
3.5.1	<i>Třídy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.....</i>	<i>19</i>
3.5.2	<i>Třída běžného typu pro děti zaměstnanců MŠMT.....</i>	<i>20</i>
4	CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU.....	26
4.1	ZAMĚŘENÍ ŠKOLY	26
4.2	DLOUHODOBÉ CÍLE VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	26
4.3	METODY A FORMY VZDĚLÁVÁNÍ, KTERÉ JSOU V MATEŘSKÉ ŠKOLE UPLATŇOVÁNY	26
4.4	POPIS ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTÍ NADANÝCH	27
4.4.1	<i>Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP</i>	<i>27</i>
4.4.2	<i>Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP.....</i>	<i>27</i>
4.5	VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ OD DVOU DO TŘÍ LET.....	27
5	VZDĚLÁVACÍ OBSAH	29
5.1	KLÍČOVÉ KOMPETENCE	30
5.1.1	<i>Klíčové kompetence pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami:</i>	<i>31</i>
5.1.2	<i>Klíčové kompetence pro děti ze třídy běžného typu zaměstnanců MŠMT.....</i>	<i>36</i>
5.2	VZDĚLÁVACÍ OBLASTI	42
6	EVALUAČNÍ SYSTÉM A PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA.....	47
6.1	OBLASTI AUTOEVALUACE	47
6.2	METODY A TECHNIKY AUTOEVALUACE	48
6.3	ČASOVÝ PLÁN AUTOEVALUACE.....	49

7	VZDĚLÁVACÍ OBLASTI.....	53
7.1	DÍTĚ A JEHO TĚLO.....	54
	<i>Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)</i>	<i>54</i>
	<i>Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí).....</i>	<i>55</i>
	<i>Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)</i>	<i>55</i>
	<i>Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele).....</i>	<i>56</i>
7.2	DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA.....	57
7.2.1	Jazyk a řeč	57
	<i>Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)</i>	<i>57</i>
	<i>Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí).....</i>	<i>57</i>
	<i>Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)</i>	<i>58</i>
	<i>Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)</i>	<i>59</i>
7.2.2	Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace	59
	<i>Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)</i>	<i>59</i>
	<i>Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí).....</i>	<i>60</i>
	<i>Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)</i>	<i>60</i>
	<i>Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele).....</i>	<i>61</i>
7.2.3	Sebepojetí, city, vůle.....	61
	<i>Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)</i>	<i>61</i>
	<i>Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí).....</i>	<i>62</i>
	<i>Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)</i>	<i>62</i>
	<i>Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele).....</i>	<i>63</i>
7.3	DÍTĚ A TEN DRUHÝ	65
	<i>Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)</i>	<i>65</i>
	<i>Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí).....</i>	<i>65</i>
	<i>Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)</i>	<i>66</i>
	<i>Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele).....</i>	<i>66</i>
7.4	DÍTĚ A SPOLEČNOST.....	67
	<i>Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)</i>	<i>67</i>
	<i>Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí).....</i>	<i>68</i>
	<i>Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)</i>	<i>69</i>
	<i>Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele).....</i>	<i>70</i>
7.5	DÍTĚ A SVĚT	70
	<i>Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)</i>	<i>71</i>
	<i>Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí).....</i>	<i>71</i>
	<i>Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)</i>	<i>72</i>
	<i>Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele).....</i>	<i>73</i>

Obecná charakteristika školy

Historie školy

Škola má dlouhou tradici. Byla založena 7. prosince 1786 jako první vzdělávací instituce pro sluchově postižené na území našeho státu a páté zařízení pro vzdělávání sluchově postižených na světě. Škola se v průběhu let několikrát stěhovala. Současná budova školy byla dokončena v roce 1902.

Umístění školy

Škola stojí na Smíchově, v blízkosti centra Prahy. Přímo před školou je autobusová zastávka, odkud je dobré spojení na Karlovo náměstí. Budova je v klidné části města, obklopena zahradou a rozsáhlými městskými sady Petřína a Kinského parkem.

Úplnost a velikost školy

V areálu školy je pod jednou střechou umístěno:

- speciálně pedagogické centrum
- mateřská škola (stanovená celková kapacita 46 dětí)
- základní škola pro sluchově postižené a základní škola pro žáky s vadami řeči (stanovená kapacita 99 žáků)
- střední škola (stanovená kapacita 178 žáků)
- internát (stanovená kapacita 99 žáků)
- družina pro žáky 1. stupně základní školy (stanovená kapacita 50 žáků)
- školní jídelna (stanovená kapacita 385 strávníků)

2 Podmínky vzdělávání

2.1 Věcné podmínky

Mateřská škola je dobře vybavena vhodnými pomůckami. Při práci s dětmi je využívána i audiovizuální technika a didaktický software. Hračky, pomůcky, literatura i výukový software jsou průběžně doplňovány.

V areálu školy se nachází keramická dílna, tělocvična, víceúčelové sportovní hřiště na školní zahradě. Pro kulturní akce slouží společenský sál (původně školní kaple). Ve škole je zajištěn bezbariérový přístup. Před školní budovou je parkoviště pro zaměstnance a rodiče dětí.

2.2 Živospráva

Škola má vlastní kuchyni, která zajišťuje stravování internátních dětí během celého týdne a třikrát denně stravu pro děti externí. Pitný režim je pro děti připraven po celou dobu pobytu v MŠ.

Činnosti v mateřské škole jsou vyvážené tak, aby co nejlépe vyhovovaly potřebám dítěte v předškolní věku (volná hra, řízené činnosti, pobyt venku, relaxace a spánek po obědě). Děti jsou vedeny k dodržování pravidel živosprávy a od počátku jsou u nich budovány vhodné hygienické, pohybové a stravovací návyky.

2.3 Psychosociální podmínky

- Všichni zaměstnanci školy vytvářejí dětem takové prostředí, aby se v něm cítily jistě a bezpečně
- Všechny děti zde mají stejná práva, ale i povinnosti. Nikdo není zvýhodňován nebo znevýhodňován.
- Škola vytváří vstřícné prostředí nejen pro děti, ale i pro dospělé.
- Pedagogové respektují přirozené potřeby dětí.
- Pedagogové pracují takovým stylem a takovými metodami, které jsou přiměřené věku dětí a jejich individuálním potřebám.
- Pedagogové jsou povinni jednat v souladu s etickými zásadami.

2.4 Organizace

Mateřská škola je v současné době rozdělena do čtyř tříd:

- třída pro děti s vadami sluchu s bilingválním programem („zelená třída“)
- třída pro děti s vadami řeči („modrá třída“)
- třída s orálním programem („žlutá třída“)
- třída běžného typu pro děti zaměstnanců MŠMT („červená třída“)

Ve třídách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami je vždy jeden pedagog a jeden asistent pedagoga. Celková kapacita v těchto třídách MŠ je 22 dětí. Součástí pedagogického týmu při mateřské škole určené pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami je rovněž logoped.

Ve třídě běžného typu pracují dva pedagogové a jeden asistent pedagoga/chůva, kapacita této třídy je 24 dětí.

2.5 Řízení mateřské školy

Mateřská škola (dále jen MŠ) je řízena zástupcem ředitele pro MŠ. Zástupce ředitele pro MŠ je řízen ředitelem školy.

Zástupce ředitele MŠ zajišťuje předávání informací od vedení školy směrem k zaměstnancům MŠ. Informuje vedení školy o problémech a potřebách MŠ a navrhuje vedení školy jejich řešení. Spolupracuje s vedením školy na odstraňování problémů a na řešení potřeb MŠ. Je zván do porad vedení školy, kde zastupuje zaměstnance MŠ. O závěrech z porad vedení informuje ostatní zaměstnance MŠ. Prostřednictvím učitelů MŠ informuje rodiče dětí o situaci v MŠ a o její činnosti. Shromažďuje připomínky rodičů k činnosti MŠ a předává je vedení školy. Sleduje další vzdělávání pedagogických zaměstnanců MŠ, doporučuje a navrhuje pedagogickým zaměstnancům vhodné další vzdělávání. Navrhuje vedení školy odměny ostatních zaměstnanců MŠ v návaznosti na jejich činnost nad míru jejich pracovních povinností a motivuje je k zlepšování jejich činnosti. Kontroluje práci a přítomnost zaměstnanců mateřské školy na pracovišti, dodržování zásad BHP, PO, ZP a dalších právních a vnitřních předpisů. Vede evidenci pracovní doby zaměstnanců MŠ, spolupracuje s PAM účetní na podkladech pro výpočet mezd. Spolupracuje s učiteli MŠ a s vedením školy na tvorbě Školního vzdělávacího programu a dbá na jeho aktuálnost.

Zástupce ředitele MŠ sjednocuje činnost MŠ s ostatními složkami školy (SPC, internát, ZŠ, aj.). Snaží se, aby zaměstnanci školy pracovali jako tým.

Ředitel školy vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci a další vzdělávání.

2.6 Personální a pedagogické zajištění

V mateřské škole pracují plně kvalifikovaní učitelé, speciální pedagogové a asistenti pedagoga. Požadavky na zaměstnance MŠ jsou dány zákonem 563/2004 Sb. Významnou součástí rozvoje školy je podpora dalšího vzdělávání všech pracovníků školy.

2.7 Spoluúčast zákonných zástupců

Zákonní zástupci dostávají informace o výsledcích práce svých dětí a o dění v MŠ osobně nebo telefonicky dle přání. Na jejich žádost nebo žádost pedagogů organizuje třídní učitel schůzky (rodiče, tř. učitel, logoped MŠ, zástupce ředitele pro MŠ.). V průběhu roku organizuje mateřská škola akce, kam jsou zákonní zástupci zváni.

2.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se spec. Vzdělávacími potřebami

Program mateřské školy je postaven na odborné zdatnosti všech vyučujících (speciálních pedagogů), na spolupráci s logopedem, s psychologem školy, foniatrem školy, pediatrem, odbornými lékaři a rodiči. Do mateřské školy mohou být integrovány i děti s kombinovaným postižením, s mentálním, tělesným i zrakovým postižením. Posilujeme osobnostní rozvoj dítěte, korigujeme postižení dětí zejména formou speciálních pomůcek, metodami práce a vhodně zvoleným komunikačním systémem.

2.9 Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Podmínky pro vzdělávání dětí musí vždy odpovídat individuálním potřebám dětí.¹ Podmínky pro vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními stanovuje školský zákon a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Učitel zajišťuje tyto podmínky s ohledem na vývojová a osobnostní specifika těchto dětí a měl by být vzdělán v oblasti speciální pedagogiky. Pro úspěšné vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními je potřebné zabezpečit (případně umožnit):

- uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání;
- realizaci všech stanovených podpůrných opatření² při vzdělávání dětí;

¹ Např. v oblasti věcného prostředí, životosprávy dětí, psychosociálního klimatu, organizace vzdělávání, personálního a pedagogického zajištění, spolupráce mateřské školy s rodinou apod.

² § 16 odst. 2 školského zákona.

- osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení;
- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství;
- snížení počtu dětí ve třídě v souladu s právními předpisy;
- přítomnost asistenta pedagoga podle stupně přiznaného podpůrného opatření.

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona se uskutečňuje na základě školních vzdělávacích programů upravených podle speciálních vzdělávacích potřeb dětí.

2.10 Podmínky vzdělávání dětí nadaných

Objeví – li se ve třídě MŠ dítě nadané, bude mu třídní učitel věnovat zvýšenou individuální péči.

Doporučené postupy:

- prohlubovat a rozšiřovat množství předávaných informací
- poskytovat další podněty, upozorňovat na vhodné materiály
- umožnit rychlejší postup v přijímání informací
- pomáhat začlenění nadaného dítěte do kolektivu

2.11 Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

Předškolní vzdělávání má vhodně doplňovat rodinnou výchovu a smysluplně obohacovat denní program dítěte a zároveň mu poskytovat dle jeho potřeb odbornou péči. V případě zařazení dvouletého dítěte do třídy běžného typu pro zaměstnance MŠMT je nutno snížit počet dětí na 22. Počet dětí by se snižoval vždy při zařazení jednoho dvouletého dítěte o 2 děti. Dítě ve věku od dvou do tří let má některé potřeby jiné nebo intenzivnější než děti starší. Potřebuje stálý pravidelný denní režim, dostatek emoční podpory, zajištění pocitu bezpečí, přiměřeně podnětné prostředí a činnosti, více individuální péče, srozumitelná pravidla.

- Mateřská škola je vybavena velkým množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti.
- Ve třídě s věkově homogenním uspořádáním pro dvouleté děti je použito více zavřených a zabezpečených skříněk k ukládání hraček a pomůcek než ve třídě s věkově heterogenním uspořádáním. Tím je zajištěna bezpečnost dětí a předkládání přiměřeného množství podnětů pro tyto děti.
- Ve věkově heterogenní třídě jsou pro zajištění bezpečnosti jiným způsobem zneprístupněny bezpečnost ohrožující předměty. Ve třídě jsou nastavena dětem srozumitelná pravidla pro používání a ukládání hraček a pomůcek.
- Prostor je upraveno tak, aby poskytovalo dostatečný prostor pro volný pohyb a hru dětí, umožňovalo variabilitu v uspořádání prostoru a zabezpečovalo možnost naplnění potřeby průběžného odpočinku.
- Mateřská škola je vybavena vhodným zázemím pro zajištění hygieny dítěte.
- Šatna je vybavena velkým úložným prostorem na náhradní oblečení a hygienické potřeby.

3 Organizace vzdělávání

3.1 Režim dne tříd pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami

7:00	Příchod dětí do MŠ, volná a řízená hra
8:30	Ranní kruh, rozvoj poznání, ranní cvičení, individuální práce
9:30	Hygiena, svačina
10:00	Řízená činnost - výchovy (výtvarná, hudebně-dramatická, pracovní, smyslová)
10:30	Pobyt venku (vycházky mimo areál parku nutno před vycházkou ohlásit předepsaným způsobem vedení školy, při nepříznivém počasí práce ve třídě)
12:30	Hygiena, oběd
13:00-13:30	Vyzvedávání dětí po obědě
13:00	Relaxace, spánek
14:30-15:00	Hygiena, svačina
15:00	Řízená a individuální činnost, volná hra, odcházení dětí
17:00	Vyzvedávání dětí zákonnými zástupci Předání dětí na internát Ukončení provozu MŠ,

Individuální a skupinová logopedická péče je zajištěna po celý týden školním logopedem.

Pobyt venku se mění v závislosti na individuální a skupinové logopedické péči v dané třídě s tím, že je zachována doba pobytu venku 2 hodiny denně.

Režim dne se mění v závislosti na individuálních potřebách dětí a akcí MŠ.

1x měsíčně navštěvujeme městskou knihovnu.

3.2 Režim dne třídy běžného typu pro děti zaměstnanců MŠMT

7:00	Příchod dětí do MŠ, volná a řízená hra (skupinové a individuální činnosti)
Do 8:00	Příchod předškolních dětí
Do 8:15	Poslední příchody dětí do MŠ
8:30-9:00	Řízená činnost (ranní kruh, ranní cvičení)
9:00-9:30	Svačina
9:30-10:00	Výchovně-vzdělávací činnost (VV, PV, TV, HDV, HV, SV)
10:00-12:00	Pobyt venku (vycházky mimo areál parku nutno před vycházkou ohlásit předepsaným způsobem vedení školy, při nepříznivém počasí práce ve třídě)
12:00-12:30	Oběd
12:30-13:30	Předškolní příprava (v den konání)
Od 12:30	Čtení pohádky, relaxace, spánek, klidová činnost
14:30	Svačina
Od 15:00	Výchovně-vzdělávací činnost (VV, PV) Skupinové činnosti - řízená hra, volná hra Pobyt venku při hezkém počasí Vyzvedávání zákonnými zástupci
18:00	Ukončení provozu MŠ

Režim dne se mění v závislosti na individuálních potřebách dětí a akcí MŠ.

1x měsíčně navštěvujeme městskou knihovnu.

3.3 Počet tříd a jejich charakteristiky

V MŠ je třída běžného typu pro zaměstnance MŠMT a dále třída pro děti s vadami sluchu s bilingválním programem, třída pro děti s vadami řeči, třída s orálním programem. Celková kapacita MŠ je 46 dětí. Běžná třída se naplňuje do počtu 24 dětí. Zbývající kapacitu obsáhnou děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Všechny třídy jsou věkově smíšené pro děti od dvou do sedmi let.

3.3.1 Třída pro děti s vadami sluchu s bilingválním programem

Třída pro děti s vadami sluchu s bilingválním programem je určena pro děti mající těžkou vadu sluchu, která může i nemusí být kompenzovaná sluchadly nebo kochleárním implantátem. Zákonní zástupci se dobrovolně rozhodli, že chtějí, aby se jejich dítě vzdělávalo formou bilingválního vzdělávání s podporou českého znakového jazyka. Děti v této třídě vytváří věkově heterogenní skupinu.

Výchovně vzdělávací proces vytváří pedagog se speciálně pedagogickým vzděláním se zaměřením na logopedii a surdopedii ve spolupráci s asistentem pedagoga.

Pedagog úzce spolupracuje se školním logopedem. Individuální logopedická péče pro každé dítě je zajištěna dvakrát v týdnu (30 minut) a jednou týdně provádí logoped MŠ skupinovou logopedii ve třídě. Další speciálně pedagogickou péči a činnosti zajišťuje třídní učitel (speciální pedagog) společně s asistentem pedagoga v průběhu celého dne. Při vzdělávání dbá pedagog na harmonický rozvoj celé osobnosti dítěte. Maximální úsilí je věnováno rozvoji řečových kompetencí.

Výchovně vzdělávací proces je veden formou bilingválního (dvojazyčného) vzdělávání. Systém bilingválního vzdělávání respektuje individuální možnosti a potřeby dítěte. Zajišťuje komunikační a kognitivní vývoj sluchově postiženého dítěte podobně, jako je tomu u dítěte slyšícího (odpovídající rozvoj slovní zásoby, komunikační kompetence, rozvoj myšlení...). Umožňuje poskytnout dítěti informace, rozvinout jeho komunikační kompetence a myšlení v rozsahu, který se blíží informačním a komunikačním kompetencím jeho slyšících vrstevníků.

Zvolený bilingvální systém vzdělávání je v souladu se zákonem o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob č. 384/2008 Sb. v platném znění, se školským zákonem č. 561/2004 Sb. v platném znění a se zákonem o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. v platném znění.

Na počátku práce se sluchově postiženým dítětem se klade největší důraz na rozvoj komunikačních kompetencí dítěte, rozvoj jeho myšlení a pojmové zásoby. Malé děti si nejnázemně osvojují komunikační kompetence a pojmovou zásobu využitím komunikačních systémů neslyšících osob (znaků), obrazových a didaktických materiálů. Získané komunikační kompetence může dítě i pedagog následně využít při osvojování komunikačních systémů českého jazyka - mluvené a psané řeči. Mluvená řeč se při použití systému bilingválního vzdělávání vyvíjí sice pomaleji, pedagogové ji však od začátku požadují a podporují jako rovnocennou a prosazují ji neustálou interakcí se znaky (znakovanou češtinou a českým znakovým jazykem), ve kterých má dítě pojmovou zásobu odpovídající jeho věku.

Komunikační základ získaný využitím komunikačních systémů neslyšících osob se použije jako prostředek pro osvojení českého jazyka a získávání informací a vědomostí.

Podstatnou složkou systému bilingvního vzdělávání je účast neslyšícího pedagoga ve vyučování.

Neslyšící pedagog je komunikačním vzorem prostředí sluchově postižených a s dětmi komunikuje českým znakovým jazykem.

Slyšící pedagog je komunikačním vzorem sociokulturního prostředí slyšící populace a s dětmi komunikuje komunikačními systémy sluchově postižených vycházejícími z českého jazyka, to je mluvenou řečí, znakovanou češtinou, prstovou abecedou, vizualizací mluvené češtiny a písemným záznamem mluvené řeči. Při komunikaci komunikačními systémy sluchově postižených, vycházejícími z českého jazyka, vždy dodržuje gramatická pravidla českého jazyka. Ve třídách jsou děti s nejrůznějším typem a stupněm sluchového postižení často kompenzovaným sluchadlem nebo kochleárním implantátem, proto při komunikaci užívá slyšící pedagog vždy hlasitou mluvenou řeč, kterou doplňuje podle potřeby ostatními komunikačními systémy neslyšících vycházejícími z českého jazyka.

Od dětí při komunikaci vyžaduje mluvenou řeč. Pokud je postižení dítěte takové, že dítě nedokáže ani za pomoci a podpory pedagoga mluvenou řečí komunikovat, vyžaduje učitel od dítěte komunikaci s využitím komunikačních systémů neslyšících vycházejících z českého jazyka. Slyšící pedagog pomáhá dětem zlepšovat a upravovat artikulaci tak, aby byla co nejlépe využitelná při komunikaci s většinovou slyšící společností. Bilingvní způsob vyučování vyžaduje efektivní a promyšlenou spolupráci pedagoga i asistenta pedagoga.

Významnou roli při vzdělávání sluchově postižených dětí hraje odpovídající vybavení pomůckami, obrázkovými encyklopediemi, obrázky, počítačovými programy a didaktickou technikou, která do jisté míry umožňuje kompenzaci sluchové vady.

Systémem bilingvního vzdělávání se škola snaží dětem vytvořit zázemí, které nenásilnou formou rozvíjí jejich schopnosti a zohledňuje specifika sluchového postižení. Největší význam má využití komunikačních systémů neslyšících při bilingvním vzdělávání sluchově postižených v počátečních obdobích vzdělávání, kdy tyto systémy umožňují rychlé vybudování funkční komunikace, která zajistí u sluchově postiženého dítěte rozvoj pojmové zásoby a rozvoj komunikačních kompetencí dítěte.

Cílem práce mateřské školy je vybavit každé dítě vším potřebným pro úspěšný život ve většinové slyšící společnosti a naučit dítě rozumět sobě i světu, ve kterém žije. Individuální přístup je zajištěn sníženým počtem dětí ve třídě.

Součástí vzdělávání dětí v MŠ jsou také akce mimo školu.

3.3.2 Třída pro děti s vadami řeči

Třída pro děti s vadami řeči je určena dětem s narušenou komunikační schopností (NKS). Přičemž za NKS považujeme různé komunikační, řečové a jazykové potíže, které dítěti stěžují komunikaci v rozdílné hloubce a rozsahu. Děti v této třídě vytváří věkově heterogenní skupinu.

Výchovně vzdělávací proces vytváří pedagog se speciálně pedagogickým vzděláním se zaměřením na logopedii ve spolupráci s asistentem pedagoga.

Při vzdělávání dbá pedagog na harmonický rozvoj celé osobnosti dítěte. Maximální úsilí je věnováno rozvoji řečových kompetencí. Pedagogové MŠ úzce spolupracují se školním logopedem. Individuální logopedická péče pro každé dítě je zajištěna dvakrát v týdnu (30 minut) a jednou týdně provádí logoped MŠ skupinovou logopedii.

Významnou roli hraje odpovídající vybavení pomůckami, obrázkovými encyklopediemi, obrázky, počítačovými programy a didaktickou technikou. Dětem jsou na základě domluvy mezi rodiči, logopedem a učiteli MŠ nabízeny alternativní možnosti komunikace.

Cílem práce mateřské školy je vybavit každé dítě kompetencemi potřebnými pro úspěšný přechod na základní školu, naučit dítě rozumět sobě i světu, ve kterém žije.

Součástí vzdělávání dětí v MŠ jsou také akce mimo školu.

3.3.3 Třída s orálním programem

Tato třída je určena dětem s těžkou formou poruchy komunikace a děti, které mají sluchovou vadu dobře kompenzovanou sluchadly nebo kochleárním implantátem. Třída je věkově smíšená.

Výuku ve třídě řídí pedagog, pomáhá mu asistent pedagoga.

Na rozvoji komunikačních schopností dětí se podílí i školní logoped, který ve třídě pravidelně realizuje individuální i skupinovou logopedii.

Výuka probíhá pomocí verbální komunikace s možnou podporou znaků z českého znakového jazyka, nebo prstové abecedy. Při výchovně vzdělávacím procesu také pedagog využívá prvky alternativní a augmentativní komunikace (vizualizace obrázkových materiálů, videoprojekce na interaktivní tabuli). Aby si děti vyzkoušely práci s různými materiály, zařazuje do výuky rovněž práci v keramické dílně, ve třídě hru s přírodninami, kinetickým i sypkým pískem a širokou škálu různých didaktických her a pomůcek.

Součástí vzdělávání dětí v MŠ jsou také akce mimo školu.

3.3.4 Činnosti, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídách pro děti se SVP

V rámci dopoledního výchovně vzdělávacího programu působí ve všech třídách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami pedagog a asistent pedagoga, jejichž činnost je souběžná.

Po odpoledním klidu se sloučí děti do jedné třídy, ve které činnosti organizuje jeden pedagog a dva asistenti. Děti, které jsou internátní, tráví čas s vychovatelem a asistentem, kteří řídí odpolední program.

Je-li jako součást výchovně-vzdělávacího procesu naplánována akce mimo školu, je zajištěno souběžné působení pedagogů a asistentů pedagoga.

3.3.5 Běžná třída MŠ (zřízená pro děti zaměstnanců MŠMT)

Tato třída má kapacitu 24 dětí a je zřízena pro děti zaměstnanců MŠMT a jiných ministerstev a organizací, které jsou specifikovány v kapitole pro zařazování dětí do jednotlivých tříd MŠ. Jedná se o věkově smíšenou třídu pro intaktní děti od dvou do šesti let. Tato třída byla pro dané děti otevřena v září 2017. Vzdělávání je zajišťováno třemi pedagogy a jednou asistentkou/chůvou.

Každý pedagog ve třídě uplatňuje metody a prostředky vzdělávání dle svého uvážení, dané činnosti a momentální situace. Využívá názorné činnosti (pozorování, prohlížení obrázků, experimenty, cvičení, hudební a pohybové činnosti) i praktické činnosti (modelování, kreslení, malování, stříhání, pracovní návyky, návyky hygieny, stolování a sebeobsluhy). Všechny činnosti jsou zaměřeny a podporují aktivní a harmonický rozvoj osobnosti dítěte. Všechny nabídnuté formy vzdělávání jsou voleny tak, aby odpovídaly individuálním potřebám dětí a aby pozitivně uspokojovaly a podporovaly jejich osobnost, tělesný rozvoj a zdraví. Ústřední činností dětí zůstává hra, která je provází celým dnem, prolíná všemi činnostmi a je jí věnována mimořádná pozornost. Součástí vzdělávání dětí v MŠ jsou také akce mimo školu. Naším cílem je, aby byly děti šťastné a spokojené, aby se cítily bezpečně a zažívaly pocit úspěchu. Děti v této třídě komunikují mluvenou řečí.

3.3.6 Činnosti, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídě běžného typu

Každý den ve třídě budou tři pedagogové a chůva. V dopoledním programu se první pedagog a chůva věnují volné či řízené hře, svačině a řízeným činnostem (výtvarným, hudebně-dramatickým, tělesným, pracovním, smyslovým). Následně dopoledne přichází druhý pedagog, který tráví s dětmi čas venku, oběd a přípravu na relaxaci na lůžku. Odpolední činnosti jsou řízené třetím pedagogem spolu s chůvou. Každý den probíhají činnosti, při kterých se práce dvou pedagogů a chůvy prolínají (prolnutí záleží na sudém nebo lichém týdnu jednotlivých pracovníků).

Je-li jako součást výchovně-vzdělávacího procesu naplánována akce mimo školu, je zajištěno souběžné působení minimálně dvou pedagogů a chůvy.

3.4 Pravidla pro zařazování dětí do jednotlivých tříd

Děti jsou zařazovány do tříd podle účelu, ke kterému je třída zřízena. Na základě písemné žádosti zákonných zástupců, a dovoluje-li to stav ve třídách, jsou možné přestupy dětí mezi třídou pro děti s vadou sluchu a třídou pro děti s NKS.

3.4.1 Třída pro děti s vadami sluchu s bilingválním programem

Do této třídy jsou zařazovány děti, které mají takovou ztrátu sluchu, jež jim brání ve vzdělávání pouze orální cestou, a pro které je nezbytné používání komunikačních systémů neslyšících osob. Dále děti, pro které jsou tyto komunikační systémy vhodné jako alternativní komunikace.

Do třídy s vadami sluchu s bilingválním programem jsou zařazovány děti se sluchovou vadou, jejichž rodiče si přáli, aby se jejich dítě vzdělávalo v českém znakovém jazyce

Do této třídy jsou zařazovány děti, které mají takovou ztrátu sluchu, jež jim brání ve vzdělávání pouze orální cestou, a pro které je nezbytné používání komunikačních systémů neslyšících osob. Dále děti, pro které jsou tyto komunikační systémy vhodné jako alternativní komunikace.

3.4.2 Třída pro děti vadami řeči

Do třídy s vadami řeči jsou zařazovány děti s narušenou komunikační schopností, které mají různé komunikační, řečové a jazykové potíže a dítěti stěžují komunikaci v rozdílné hloubce a rozsahu. Do třídy jsou také zařazovány děti, které mají sluchovou vadu dobře kompenzovanou sluchadly nebo kochleárními implantáty a jejichž předpoklad pro vývoj mluvené řeči je velmi dobrý.

3.4.3 Třída s orálním programem

Do této třídy jsou zařazovány děti s těžkou formou poruchy komunikace a děti, které mají sluchovou vadu kompenzovanou sluchadly nebo kochleárním implantátem, jejichž předpoklad pro vývoj mluvené řeči je dobrý.

3.4.4 Běžná třída MŠ (zřízená pro děti zaměstnanců MŠMT)

Pravidla pro zařazení dětí do této třídy určuje samo Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy.

3.5 Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy

3.5.1 Třídy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami

Ředitel mateřské školy Holečkova 4, Praha 5 stanovil následující kritéria, podle nichž bude postupovat při rozhodování na základě ustanovení § 165 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen **školský zákon**), v platném znění, o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání v mateřské škole v případě, kdy počet žádostí o přijetí k předškolnímu vzdělávání v daném roce překročí stanovenou kapacitu maximálního počtu dětí pro mateřskou školu.

Do mateřské školy je možné přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.

Předškolní vzdělávání se poskytuje dětem ve věku zpravidla od 2 let až do začátku povinné školní docházky.

V souladu s ustanovením § 34 odst. 4 školského zákona je přednostně vždy přijato dítě rok před nástupem povinné školní docházky.

Při přijímání do mateřské školy mají přednost děti, které:

1. mají sluchový handicap – do mateřské školy jsou přijímáni na základě žádosti rodičů, doporučení SPC a odborného lékaře
2. mají řečový handicap – do mateřské školy jsou přijímáni na základě žádosti rodičů, doporučení SPC a odborného lékaře
3. budou používat komunikační kód používaný v naší mateřské škole (ne alternativní a augmentativní komunikace)
4. V souladu s vyhláškou 27/2016 Sb. v platném znění je možné na základě žádosti rodičů, doporučení SPC a odborného lékaře v případech hodných zvláštního zřetele přijmout ke vzdělávání i děti s jiným typem postižení.

3.5.2 Třída běžného typu pro děti zaměstnanců MŠMT

1. Děti, jejichž zákonný zástupce je zaměstnancem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které před 1.3.2024 dovršily 4 let věku.
2. Děti, jejichž zákonný zástupce je zaměstnancem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které před 1.3.2024 dosáhnou 2 let věku.
3. Děti, jejichž zákonný zástupce je zaměstnancem Střední školy, základní školy a mateřské školy pro sluchově postižené, Holečkova 4, Praha 5 a Krajského úřadu Středočeského kraje, které před 1.3.2024 dovršily 4 let věku.
4. Děti, jejichž zákonný zástupce je zaměstnancem Střední školy, základní školy a mateřské školy pro sluchově postižené a Krajského úřadu Středočeského kraje, které před 1.3.2024 dosáhnou 2 let věku.
5. V rámci každého kritéria se přednostně přijímají děti, jejichž sourozenec již mateřskou školu navštěvuje.
6. Nebude-li z kapacitních důvodů možno uspokojit všechny zájemce dle kritéria č. 5, bude přijat sourozenec věkově starší.
7. Následně v každé kategorii budou přijaty děti podle věku sestupně od nejstaršího.
8. Pokud nelze rozhodnout dle předchozích kritérií, bude rozhodnuto losem

Tato kritéria jsou stanovena sestupně.

V případě problémů, odvolání a dalším rozhoduje o přijetí MŠMT (kabinet státního tajemníka).

Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu učitele mateřské školy při osvojování českého jazyka.

Pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici. Je třeba věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka začala být poskytována jazyková podpora již od samotného nástupu do mateřské školy. Při práci s celou třídou je třeba mít na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, uzpůsobit tomu didaktické postupy a děti cíleně podporovat v osvojování českého jazyka.

Mateřské školy poskytují dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání.

Organizace jazykové přípravy se liší s ohledem na zastoupení cizinců v povinném ředškolním vzdělávání. Zvláštní právní úprava platí pro mateřské školy, kde jsou alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání v rámci jednoho místa poskytovaného vzdělávání (v případě lesní mateřské školy v jednotlivém území, kde zejména probíhá pedagogický program a kde má škola zázemí). V takovém případě zřídí ředitel mateřské školy skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Škola má povinnost poskytovat jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v rozsahu jedné hodiny týdně. Tato hodina bude rozdělena do dvou nebo více bloků v průběhu týdne.

Do této hodiny se nezapočítávají přesuny dětí do skupiny apod.

Pokud má mateřská škola v rámci jednoho místa poskytovaného vzdělávání 1 až 3 děti cizince v povinném předškolním vzdělávání, bude jim poskytována individuální jazyková podpora v rámci běžných vzdělávacích činností.

Ředitel mateřské školy může na základě posouzení potřeby jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, a to i do vyššího počtu než osm dětí, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

Při přechodu na základní školu by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

Podpůrným materiálem při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka je Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání, který lze využívat při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy.

Mateřská škola a zajištění akcí mimo školu

Nedílnou součástí vzdělávání v mateřské škole jsou akce mimo školu.

Akce organizované mimo školu se řídí zejména zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníkem práce, zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), vyhláškou č. 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, vyhláškou č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, vše v platném znění, školním řádem a dalšími směrnici školy.

Akce mimo školu se řídí směrnicí č. 17 - 2014 Bezpečnostní a organizační pokyn k zajištění akcí mimo školu.

Mimoškolní akce školy jsou takové akce, které se konají mimo místo poskytování vzdělávání zapsané v rejstříku škol.

Mezi akce mimo školu patří:

- kurzy:
 - krátkodobé programy nebo část vzdělávacího programu vztahujícího se k určitému úseku výuky,
 - např. plavecké kurzy,
- exkurze:
 - návštěvy významných nebo zajímavých míst či zařízení,
 - např. Národní zemědělské muzeum Praha, Národní muzeum, Národní technické muzeum, Svět Medúz, Národopisné muzeum Národního muzea, Planetárium Praha, Prodejna a galerie České televize a další výstavní prostory a muzea, návštěvy divadel a kin s programem pro předškolní děti a další,
- zotavovací akce:
 - zimních zotavovacích akce - např. zimní pobyty na horách,
 - putovní zotavovací akce,
- škola v přírodě,
- školní výlety:
 - akce pořádané převážně v době běžné výuky, realizované pod vedením pedagogického pracovníka/pedagogických pracovníků mimo území školy s výchovně-vzdělávacím charakterem,
 - např.: návštěva zoologické zahrady, návštěva Letiště Václava Havla Praha, Vyšehrad, Petřín a další,
- sportovně turistická akce:
 - pobyt v přírodě, který je spojen s vykonáváním vybrané sportovní aktivity (např. cyklistika, vodní turistika, horská turistika, horolezecký výcvik),
- zážitková akce:
 - např. adrenalinové sporty nebo fyzicky či psychicky orientované hry,
 - např. zážitkové programy výše zmíněných muzeí a dalších muzeí, Zrcadlové bludiště na Petříně, bruslení na veřejném kluzišti, účast na akcích pořádaných ke Dni Země, návštěva Rodinného Parku Mirakulum, návštěva Svíčkárny RODAS a účast na jejich programech pro školy a další,

- výjezdy do zahraničí,
- výcvikové kurzy:
 - např. lyžařský výcvik, plavecký výcvik, horolezecký výcvik,
- kurz v přírodě:
 - svým obsahem se musí vztahovat k určitému úseku výuky,
 - např. lyžařský kurz, kurz vodní turistiky, horolezecký kurz, zážitkový kurz realizovaný v přírodě,
- reprezentace školy:
 - např. účast na sportovních soutěžích,
- další akce související s výchovně vzdělávací činností školy.

Akce mimo školu slouží k podpoře výuky a vzdělání. Škola v souladu s ŠVP organizuje zotavovací pobyty dětí ve zdravotně příznivém prostředí bez přerušení vzdělávání, školy v přírodě, školní výlety, výjezdy do zahraničí a další akce související s výchovně vzdělávací činností školy.

Jedná se o významný prvek rozvoje klíčových kompetencí dětí. K obecným cílům vzdělávání náleží také rozvoj poznání svých možností, životní a profesní orientace, schopnost komunikace, tvořivého myšlení, schopnost řešit problémy, dovednost spolupracovat, rozvíjení vlastní strategie učení a motivace pro celoživotní učení.

Akce mimo školu, které jsou vhodně připraveny a zařazeny do ŠVP, umožňují významnou realizaci dosahování obecných cílů vzdělávání.

Podle tematického zaměření rozvíjí i klíčové kompetence dětí a posilují jejich rozhled. Děti získají nové poznatky z oblasti historie, geografie, biologie a základů společenských věd, které se vhodně posilují vlastním prožitkem poznání něčeho, co mělo pouze teoretický rozměr.

Akce mimo školu přispívají k rozvoji vzdělávacích oblastí - Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost a Dítě a svět.

Významná místa dějin, příroda, významné kulturní a stavební památky se dostávají do podvědomí dětí a s těmito poznatky je možné dlouhodoběji pracovat i po uskutečnění akce mimo školu. Akce mimo školu se tak stávají významným prvkem výchovně vzdělávacího procesu.

Akce mimo školu jsou součástí i třídních tematických plánů všech oddělení MŠ (speciální a běžné MŠ).

Akce mimo školu, které jsou součástí výchovně vzdělávacího procesu splňují tyto podmínky:

- jsou zpracovány do plánu školy a tvoří nedílnou součást výchovně vzdělávacího procesu,
- jsou povoleny ředitelem školy dle směrnice č. 17 - 2014 Bezpečnostní a organizační pokyn k zajištění akcí mimo školu,
- za organizaci akcí, které jsou povoleny podle směrnice č. 17 - 2014 Bezpečnostní a organizační pokyn k zajištění akcí mimo školu zodpovídá zástupce ředitele,
- jsou organizačně zajištěny,
- o akci jsou řádně informováni žáci a zákonní zástupci dětí,
- je zajištěna bezpečnost a ochrana zdraví všech účastníků,
- jsou zpracovány vnitřní dokumenty školy k jejich realizaci.

Akce mimo školu se řídí zásadami BOZP při organizování akcí mimo školu.

Akce mimo školu, které jsou v souladu s ŠVP, mohou být hrazeny z veřejnoprávních finančních prostředků nebo financovány z více zdrojů (např. příspěvky od dětí, zřizovatele, ze státního rozpočtu, peněžní dary, sponzorování určitých aktivit, granty).

4 Charakteristika vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Vzdělávání je organizováno tak, aby vedlo k rámcovým cílům a prostřednictvím dílčích cílů z pěti vzdělávacích oblastí k rozvoji klíčových kompetencí u dětí. Jeho účinnost je plánována na dobu neurčitou s pravidelnou aktualizací na základě evaluační činnosti.

4.1 Zaměření školy

Škola se zaměřuje na vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami i dětí intaktních. Podporuje všestranný rozvoj osobnosti dítěte, individualitu, rozvoj komunikačních dovedností a posílení sociálních vztahů. Vytváří pro děti, rodiče i kolektiv zaměstnanců prostředí plné důvěry, jistoty, vzájemného respektu, empatie a bezpečí.

4.2 Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu

Dlouhodobým cílem školy je rozvíjení dětí, jejich učení a poznání. Program vede děti k osvojování základních hodnot, na nichž je založená naše společnost. Podporuje získávání jejich samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí.

4.3 Metody a formy vzdělávání, které jsou v mateřské škole uplatňovány

- Skupinová, individuální a frontální práce s dětmi.
- Prožitkové a kooperativní učení hrou.
- Situační učení.
- Spontánní sociální učení.
- Didakticky zacílené činnosti.
- Aktivitu spontánní i řízené pedagogem.
- Reedukace - souhrn všech speciálně pedagogických postupů zaměřených na postiženou funkci.
- Kompenzace - speciálně pedagogické postupy zdokonalující výkonnost jiných než postižených funkcí.
- Rehabilitace - navazuje na reedukaci a kompenzaci - upravuje společenské a pracovní vztahy postiženého.

4.4 Popis zajištění vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných

Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je třeba jejich naplňování přizpůsobovat tak, aby maximálně vyhovovalo dětem, jejich potřebám i možnostem. Snahou pedagogů je vytvoření optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti.

Dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání se pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně zpracovává plán pedagogické podpory (PLPP) a pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně tvoří individuální vzdělávací plán (IVP). PLPP zpracovává škola samostatně, IVP vytváří škola na základě doporučení školského poradenského zařízení (PPP - pedagogicko-psychologické poradny a SPC - speciálně pedagogická centra).

Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami pedagog vždy spolupracuje s dalšími odborníky a využívá služby školských poradenských zařízení.

4.4.1 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP

Pedagog vytvoří takové podmínky pro vzdělávání, které budou přizpůsobeny konkrétnímu dítěti a jeho vzdělávacím potřebám a zajistí úspěšné plnění PLPP. S tím samozřejmě souvisí i volba vhodných metod a forem vzdělávání, prostředků a pomůcek. PLPP bude dvakrát ročně vyhodnocen a v případě nefunkčnosti bude projednán další postup s rodiči a SPC.

4.4.2 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP

Speciálně pedagogické centrum vydává doporučení školského poradenského zařízení. V případě, že navrhne vytvoření individuálního vzdělávacího plánu, pedagog jej vypracuje do jednoho měsíce po nástupu dítěte do MŠ a vzdělávání dítěte je podle něj realizováno. IVP bude dvakrát ročně vyhodnocen a v případě nefunkčnosti bude projednán další postup s rodiči a SPC.

4.5 Vzdělávání dětí od dvou do tří let

- Je zajištěn vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí (zejména pravidelnost, dostatek času na realizaci činností, úprava času stravování, dostatečný odpočinek).

- Mateřská škola vytváří podmínky pro adaptaci dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami.
- Dítěti je umožněno používání specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty.
- Vzdělávací činnosti jsou realizovány v menších skupinách či individuálně, podle potřeb a volby dětí.
- Učitel uplatňuje k dítěti laskavě důsledný přístup, dítě pozitivně přijímá.
- V mateřské škole jsou aktivně podněcovány pozitivní vztahy, které vedou k oboustranné důvěře a spolupráci s rodinou.

5 Vzdělávací obsah

Obsah učiva je ve školním vzdělávacím programu rozdělen do jednotlivých integrovaných bloků- vzdělávacích oblastí. Realizace těchto integrovaných bloků probíhá na základě činnostního učení. Nabízí dětem různorodé činnosti a příležitosti, které spojuje společné, dítěti blízké a srozumitelné téma vycházející z přirozených vzdělávacích potřeb dětí. Děti si poznatky osvojují v reálných souvislostech tak, aby viděly smysl toho, čemu se učí. Cílem tohoto způsobu učení je schopnost dítěte získané poznatky vyzkoušet a následně použít v praktickém životě a využít jich i v dalším učení.

Speciální cíle předškolního vzdělávání:

Speciálním cílem předškolního vzdělávání v mateřské škole je rozvíjet komunikační kompetence dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami, tj. podporovat jeho zdravý rozvoj, rozvíjet jeho pojmovou zásobu, učit ho poznání sebe sama, pomoci mu k získání zdravé sebedůvěry, vytvářet u dítěte předpoklady pro pokračování ve vzdělávání v základním školství.

Vzdělávací oblasti a dílčí cíle:

1.	Dítě a jeho tělo	(oblast biologická)
2.	Dítě a jeho psychika	(oblast psychologická)
3.	Dítě a ten druhý	(oblast interpersonální)
4.	Dítě a společnost	(oblast sociálně- kulturní)
5.	Dítě a svět	(oblast enviromentální)

5.1 Klíčové kompetence

Kompetence představují soubory *činnostně zaměřených a prakticky využitelných výstupů*, které se propojují a doplňují, čímž se postupně stávají složitější, a tím i využitelnější (univerzálněji použitelné). Jejich osvojování je dlouhodobý a složitý proces, který začíná v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života³.

Pro etapu předškolního vzdělávání jsou za *klíčové* považovány tyto *kompetence*:

1. kompetence k učení2. kompetence k řešení problémů3. kompetence komunikativní4. kompetence sociální a personální5. kompetence činnostní a občanské6. kompetence digitální

Dosažení klíčových kompetencí a očekávaných výstupů:

Jejich dosažení není pro dítě povinné. Každé dítě může dosahovat těchto výstupů v míře odpovídající jeho individuálním potřebám a možnostem.

Významným prvkem rozvoje klíčových kompetencí dětí jsou také akce mimo školu, kterým se věnuje kapitola: Mateřská škola a zajištění akcí mimo školu.

5.1.1 Klíčové kompetence pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami:

1) Kompetence k učení

- Učitel respektuje rozdílní rozumové schopnosti dětí, preferuje individuální přístup;
- učitel pozitivně hodnotí každý dílčí úspěch a pokrok v rozvoji osobnosti dítěte;
- při práci s dětmi učitel využívá vhodně metody a strategie;
- ve všech činnostech upevňujeme a rozvíjíme základní hygienické a sociální návyky
- pojmovou zásobu a komunikační schopnosti dětí rozvíjíme všemi dostupnými prostředky, klademe důraz na rozvoj sociálních komunikačních schopností a vytvoření praktických dovedností;
- pracujeme s vhodnými programy na počítači;
- vytváříme vlastní materiály, které přizpůsobujeme individuálním schopnostem a pojmové zásobě dětí;
- klademe důraz na zpětnou vazbu – děti vyprávějí například obsah pohádky v českém znakovém jazyce nebo mluvenou řečí, nebo obsah předvádí formou pantomimy;
- individuálním přístupem k dětem maximalizujeme jejich šanci na úspěch;
- vedeme děti k samostatnosti;
- ve vhodných situacích umožňujeme dětem realizovat vlastní náměty, podporujeme jejich tvořivost;
- obtížnost úkolů diferencujeme tak, aby se všechny děti rozvíjely úměrně svým schopnostem.

2) Kompetence k řešení problémů

- Pod vedením učitele se děti učí na konkrétních situacích řešit problémy a konflikty;
- děti jsou vedeny k otevřenému upozorňování na problémy, k dovednosti pospat problém, svěřit se s ním, požádat o radu a řídit se jí, k tomu, aby se při řešení problému nenechaly odradit případným nezdarem;
- učitel vede děti k tomu, aby dokázaly přivolat pomoc v případě ohrožení vlastní, nebo jiné osoby.

3) Kompetence komunikativní

- Systém bilingvního vzdělávání vede děti k osvojení základních komunikačních kompetencí za pomoci znakového jazyka a komunikačních systémů neslyšících založených na českém jazyce;
- systémem orálního vzdělávání se snažíme vybudovat a používat u dětí mluvenou řeč;
- komunikační kompetence jsou v mateřské škole procvičovány při všech činnostech;
- již od počátku práce se děti formou her učí vyjádřit své představy, pocity a myšlenky ve znakovém jazyce (v mluveném jazyce) i v českém jazyce, nebo v komunikačních systémech neslyšících založených na českém jazyce.

4) Kompetence sociální a personální

- Děti jsou vedeny k vzájemné pomoci, k dobrým vztahům v rámci třídy i školy;
- děti se učí základům vzájemné tolerance, spolupráce a týmové práce;
- při hrách a soutěžích střídají děti své role ve skupině;
- v modelových i konkrétních situacích zbavujeme děti strachu z komunikace (prověřujeme je drobnými úkoly- vyřizování vzkazů apod.);
- učíme děti rozpoznávat nevhodné a rizikové chování ve společnosti i v dopravě.

5) Kompetence činnostní a občanské

- Při školních i mimoškolních akcích vedeme děti k respektování předem dohodnutých pravidel;
- děti jsou s ohledem na věk seznamovány se základními právy dítěte;
- v simulovaných situacích učíme děti řešit životní situace s ohledem k jejich věku i postižení;
- seznamujeme děti s kulturou neslyšící i slyšící společnosti prostřednictvím výstav, televizních pořadů a představení pantomimy;
- děti se učí žít v multikulturní společnosti (např. zahraniční ozdravné pobyty);
- děti pracují s různými materiály, seznamují se s jejich vlastnostmi a způsobem jejich použití a zpracování (volba vhodného nářadí) v praxi;
- rozvíjíme a procvičujeme hrubou a jemnou motoriku, pohybovou koordinaci, orientaci v prostoru, nácvik sebeobsluhy atd.;
- vytváříme a rozvíjíme u dětí praktické dovednosti, usilujeme o jejich pozitivní vztah k manuálním činnostem;
- vedeme děti k péči o okolí prostředí ve třídě, na internátě, ve škole i v jejím okolí;
- děti jsou při práci vedeny k šetření materiálem, energií i surovinami, učí se vážit si práce své i práce ostatních;
- děti se učí dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví.

6) Kompetence digitální

Části digitální kompetence:

- Bezpečnost zařízení i dat, ochrana zdraví, etika;
- využití digitálních technologií;
- význam digitálních technologií.

Bezpečnost zařízení i dat, ochrana zdraví, etika:

- Osobní bezpečí a bezpečnost v digitálním prostředí, ochrana zdraví:
 - chová se přiměřeně a bezpečně v běžných situacích, získává povědomí o chování v digitální světě;
 - odmítá nežádoucí chování, chrání se před ním a v rámci svých možností se brání jeho důsledkům (má povědomí o tom, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc);
 - seznamuje se se svými limity při využívání digitálních technologií;
 - seznamuje se s přínosy i riziky digitálních technologií včetně internetu;
 - uvede příklad nebezpečné situace;
 - řeší problémové situace v mezích svých možností (řeší je samo, požádá o pomoc nebo o radu druhé dítě, učitele).
- Právní normy v digitálním prostředí, etika v digitálním prostředí:
 - Dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje férově:
 - dodržuje pravidla her a činností;
 - podílí se na vytváření společných pravidel chování ve třídě a běžných situacích, dodržuje je;
 - rozliší správné a nesprávné chování;
 - odmítne nežádoucí projevy chování druhých ve vztahu k sobě i ostatním;
 - spolupracuje s dětmi ve dvojici nebo ve skupině.
 - Utváří si základní představu o pravidlech chování a společenských normách a podle této představy se chová (v souladu se svými možnostmi).

Využití digitálních technologií:

- Řešení problémů a inovace:
 - řeší úkoly a situace, myslí kreativně, předkládá možné postupy a stanovuje kroky řešení jednoduchých problémů.
 - Činnosti ve vztahu k očekávaným výstupům učení z pohledu dítěte:
 - rozdělí celek na jednotlivé části (dekompozice);
 - rozdělí úkol na jednotlivé, snadněji splnitelné kroky;
 - dovede z částí sestavit celek (kompozice);
 - zkontroluje postupy a dokáže rozpoznat chybu (detekce chyb);
 - dovede opravit chybu, např. v logickém řešení úkolu;
 - rozlišuje symboly, např. rozlišuje piktogramy, šipky;
 - přečte postup zadaný s využitím šipek, piktogramů;
 - dokáže navrhnout řešení vedoucí k cíli;
 - vysloví, popíše svoje nápady a myšlenkové pochody;
 - dokončí řešení úkolu a ověří správnost řešení;
 - dokáže doplnit řadu či opravit chybu (pravidelný rytmus);
 - naplánuje a provede příkazy např. při hře s robotickou hračkou.

Význam digitálních technologií:

- Zapojení do společnosti prostřednictvím digitálních technologií:
 - má povědomí o významu digitálních technologií v každodenním životě člověka;
 - seznamuje se s možnostmi využívání digitálních technologií v rodině a ve škole.
 - Činnosti z pohledu dítěte v kontextu s očekávanými výstupy učení:
 - uvede příklady digitálních technologií využívaných v domácnosti;
 - hledá příklady, kdy digitální technologie usnadňují život člověku;
 - rozpozná různá povolání, a jak využívají technologie;
 - uvede příklad, jak pomocí technologií mohou lidé komunikovat;
 - pozoruje svět kolem sebe s využitím digitálních technologií.

5.1.2 Klíčové kompetence pro děti ze třídy běžného typu zaměstnanců MŠMT

1) Kompetence k učení

- Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů;
- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení;
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije;
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo;
- se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům;
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých;
- se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění.

2) Kompetence k řešení problému

- Si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem;
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého;
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost;
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích;
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti;
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit;
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit;
- se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

3) Komunikativní kompetence

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

4) Sociální a personální kompetence

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

- se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

5) Činnostní a občanské kompetence

- se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

6) Kompetence digitální

Části digitální kompetence:

- Bezpečnost zařízení i dat, ochrana zdraví, etika;
- využití digitálních technologií;
- význam digitálních technologií.

Bezpečnost zařízení i dat, ochrana zdraví, etika:

- Osobní bezpečí a bezpečnost v digitálním prostředí, ochrana zdraví:
 - o chová se přiměřeně a bezpečně v běžných situacích, získává povědomí o chování v digitální světě;
 - o odmítá nežádoucí chování, chrání se před ním a v rámci svých možností se brání jeho důsledkům (má povědomí o tom, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc);
 - o seznamuje se se svými limity při využívání digitálních technologií;
 - o seznamuje se s přínosy i riziky digitálních technologií včetně internetu;
 - o uvede příklad nebezpečné situace;
 - o řeší problémové situace v mezích svých možností (řeší je samo, požádá o pomoc nebo o radu druhé dítě, učitele).
- Právní normy v digitálním prostředí, etika v digitálním prostředí:
 - o Dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje férově:
 - dodržuje pravidla her a činností;
 - podílí se na vytváření společných pravidel chování ve třídě a běžných situacích, dodržuje je;
 - rozliší správné a nesprávné chování;
 - odmítne nežádoucí projevy chování druhých ve vztahu k sobě i ostatním;
 - spolupracuje s dětmi ve dvojici nebo ve skupině.
 - o Utváří si základní představu o pravidlech chování a společenských normách a podle této představy se chová (v souladu se svými možnostmi).

Využití digitálních technologií:

- Řešení problémů a inovace:
 - řeší úkoly a situace, myslí kreativně, předkládá možné postupy a stanovuje kroky řešení jednoduchých problémů.
 - Činnosti ve vztahu k očekávaným výstupům učení z pohledu dítěte:
 - rozdělí celek na jednotlivé části (dekompozice);
 - rozdělí úkol na jednotlivé, snadněji splnitelné kroky;
 - dovede z částí sestavit celek (kompozice);
 - zkontroluje postupy a dokáže rozpoznat chybu (detekce chyb);
 - dovede opravit chybu, např. v logickém řešení úkolu;
 - rozlišuje symboly, např. rozlišuje piktogramy, šipky;
 - přečte postup zadaný s využitím šipek, piktogramů;
 - dokáže navrhnout řešení vedoucí k cíli;
 - vysloví, popíše svoje nápady a myšlenkové pochody;
 - dokončí řešení úkolu a ověří správnost řešení;
 - dokáže doplnit řadu či opravit chybu (pravidelný rytmus);
 - naplánuje a provede příkazy např. při hře s robotickou hračkou.

Význam digitálních technologií:

- Zapojení do společnosti prostřednictvím digitálních technologií:
 - má povědomí o významu digitálních technologií v každodenním životě člověka;
 - seznamuje se s možnostmi využívání digitálních technologií v rodině a ve škole.
 - Činnosti z pohledu dítěte v kontextu s očekávanými výstupy učení:
 - uvede příklady digitálních technologií využívaných v domácnosti;
 - hledá příklady, kdy digitální technologie usnadňují život člověku;
 - rozpozná různá povolání, a jak využívají technologie;
 - uvede příklad, jak pomocí technologií mohou lidé komunikovat;
 - pozoruje svět kolem sebe s využitím digitálních technologií.

5.2 Vzdělávací oblasti

Vzdělávání v mateřské škole je rozčleněno do pěti oblastí:

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

1. PODZIM

1. Dítě a jeho tělo
 - rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
2. Dítě a jeho psychika
 - Jazyk a řeč
 - Pojmenovat většinu toho, čím je odklopeno
 - Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace
 - rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
 - Sebepojetí, city a vůle
 - poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
 - získání relativní citové samostatnosti

3. Dítě a ten druhý

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

4. Dítě a společnost

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

5. Dítě a svět

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

2. ZIMA

1. Dítě a jeho tělo

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj a užívání všech smyslů
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě

2. Dítě a jeho psychika

• Jazyk a řeč

- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

• Poznávací schopnosti

- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

- Sebepojetí, city a vůle

- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

3. Dítě a ten druhý

- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)

4. Dítě a společnost

- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

5. Dítě a svět

- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- poznávání jiných kultur

3. JARO

1. Dítě a jeho tělo

- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

2. Dítě a jeho psychika

- Jazyk a řeč

- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní

- Poznávací schopnosti

- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)

- Sebepojetí, city, vůle

- rozvoj schopnosti sebeovládání

- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

3. Dítě a ten druhý

- rozvoj kooperativních dovedností
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)

4. Dítě a společnost

- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- rozvoj společenského i estetického vkusu

5. Dítě a svět

- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

4. LÉTO

1. Dítě a jeho tělo

- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

2. Dítě a jeho psychika

• Jazyk a řeč

- rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

• Poznávací schopnosti

- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- vytváření základů pro práci s informacemi

• Sebepojetí, city, vůle

- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

3. Dítě a ten druhý

- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

4. Dítě a společnost

- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

5. Dítě a svět

- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

6 Evaluační systém a pedagogická diagnostika

1. Oblasti autoevaluace (co se bude sledovat)
2. Prostředky autoevaluace (metody a techniky)
3. Časový plán
4. Odpovědnost učitelů (kdo odpovídá za sběr dat, vyhodnocování, plán opatření pro zachování kvality, nápravu nebo další zkvalitnění dané oblasti)

Autoevaluaci chápeme jako důležitou součást života a práce mateřské školy. Umožňuje škole provádět nutná korekční opatření vždy po vyhodnocení určitého období. K provádění autoevaluace slouží škole řada nástrojů, pomocí kterých mateřská škola získává nejen pohled zpět, ale také výhled do budoucnosti. Pro samotný proces autoevaluace jsou důležitá kritéria, podle nichž jsou výstupy evaluačního procesu vyhodnocovány.

6.1 Oblasti autoevaluace

Mateřská škola se v procesu autoevaluace zaměří zejména na sledování následujících indikátorů kvality práce školy:

- Soulad TVP⁴ se ŠVP⁵
- Plnění ŠVP a TVP
- Spolupráce s rodinami, spokojenost rodičů a účast rodičů na práci školy
- Materiální, technické, ekonomické a hygienické podmínky práce v mateřské škole
- Kultura a klima školy
- Uspokojování IVP⁶ a SVP⁷, individuální péče
- Hodnocení dětí a jejich chování v mateřské škole
- Obraz mateřské školy na veřejnosti

⁴ Třídního vzdělávacího programu

⁵ Školní vzdělávací program

⁶ Individuální vzdělávací potřeby

⁷ Speciální vzdělávací potřeby

6.2 Metody a techniky autoevaluace

1) Individuální rozhovory

Rozhovor je vždy cenným zdrojem informací a to pro obě hovořící strany. Rozhovory vedené na mnoha úrovních (vedení školy - učitelé, učitelé - děti, učitelé - rodiče, vedení školy - rodiče, vedení školy - děti atd.) odkrývají mnoho na první pohled nepříliš nápadných aspektů života školy. Při vedení rozhovorů s dětmi a jejich rodiči budeme vždy dbát na to, abychom s nimi jednali jako s rovnocennými partnery, abychom volili srozumitelný jazyk, abychom nejednali z nadřazené nebo výhodnější pozice.

2) Diskuse ve skupinách (učitelé, děti, rodiče, partneři)

Diskuse je a bude stále častější formou komunikace mezi učiteli a dětmi. Chceme vést děti k tomu, aby se uměly zapojit do diskuse, aby se nebály projevit svůj názor, aby se nebály, že sklídí posměch, nebo negativní odezvu.

3) Studium školní dokumentace

Systematicky a správně vedená školní dokumentace má vysokou vypovídací hodnotu pro učitele, vedení školy a pro inspekční orgány. Důraz klademe a budeme vždy klást na dodržování zásad diskrétnosti a povinnosti chránit důvěrné informace. Na druhou stranu budeme informace poskytovat všude tam, kde není ohrožena ochrana osobních a důvěrných údajů, plně v souladu se zákonem o poskytování informací.

4) Zadávání dotazníků

Tento zdroj informací volíme vždy po důkladné úvaze a po zvážení všech úskalí, která tento nástroj s sebou nese. V úvahu bereme úroveň jazykové vybavenosti rodičů dětí, úroveň jejich schopností pochopit kladené otázky a odpovídajícím způsobem na ně odpovědět. Z tohoto úhlu budeme také nahlížet na výstupy z jakékoli dotazníkové akce.

5) Hodnocení dětských prací

Všichni učitelé zakládají dětem jejich portfolio, v němž se soustředí ty práce dítěte, které významným způsobem vypovídají o průběhu vzdělávání dítěte.

6) Sledování kultury a klimatu školy

Kultura a klima školy jsou širokou oblastí, jejíž sledování není otázkou dnů, nebo týdnů, nýbrž roků. Rovněž tak vytváření příznivého klimatu a vysoké kultury školy není výsledkem práce za krátké období. Samo sledování těchto hodnot a vyhodnocování jejich úrovně není jednoduchou záležitostí a v mnoha směrech je více záležitostí citu, než nějaké racionální činnosti. V tomto ohledu je pro školu nejdůležitějším indikátorem postoj veřejnosti, zejména veřejnosti rodičovské vůči škole.

7) Sledování práce s dětmi, hospitační činnost, hodnocení práce učitelů vedením školy

Sledování práce s dětmi je trvalým úkolem pro vedení školy, ale nejen pro ně. Protože chceme být školou otevřenou, dáváme možnost rodičům, případně dalším zájemcům, účastnit se práce s dětmi. To samozřejmě na jedné straně vytváří určitý tlak na učitele, na druhé straně to však více otevírá školu a dává škole příležitost dát o sobě vědět.

Výstupy z hospitační činnosti jsou důležitým zdrojem pro evaluační proces, nejsou však jediným zdrojem informací o kvalitě práce s dětmi. Sledování práce s dětmi vedením školy neprobíhá pouze v rámci hospitační činnosti, probíhá trvale a nepřetržitě.

8) Rozbor časových tematických plánů

Tematické plány jsou důležitými výchozími dokumenty, na jejichž základě probíhá veškerá vzdělávací činnost. Jejich zpracování na podkladě školního vzdělávacího programu budou věnovat učitelé náležitou pozornost, protože právě jejich plnění a splnitelnost bude významně vypovídat o tom, do jaké míry je námi sestavený školní vzdělávací program použitelný v každodenní práci školy.

6.3 Časový plán autoevaluace

Třídní učitel

- Během září (pokud dítě nastoupí v průběhu školního roku je diagnostika provedena v nejbližším možném termínu) po nástupu dítěte do MŠ provede diagnostiku každého dítěte (motorika, grafomotorika, kresba, sociální dovednosti, hra, sebeobsluha, paměť a pozornost, sluchové a zrakové vnímání, vnímání prostoru a času a základní matematické představy).
- Na konci každého pololetí provede rediagnostiku každého dítěte ve všech výše popsaných oblastech.

- Na konci každého pololetí písemně zhodnotí uplynulý časový úsek (5 měsíců) se zaměřením na témata uvedená v kapitole **7.1 (oblasti autoevaluace)** a zprávu předá zástupci ředitele pro MŠ.

Logoped MŠ

- Během září provede diagnostiku každého dítěte se zaměřením na komunikační kompetence v mluvené řeči.
- Vede logopedický deník pro každé dítě a měsíčně hodnotí jejich pokroky.
- Na konci každého pololetí písemně zhodnotí uplynulý časový úsek (5 měsíců) se zaměřením na témata uvedená v kapitole **6.1 (oblasti autoevaluace)** a zprávu předá zástupci ředitele pro MŠ.

Další pedagogové, asistenti pedagoga

- Na konci každého pololetí písemně zhodnotí uplynulý časový úsek (5 měsíců) se zaměřením na témata uvedená v kapitole **6.1 (oblasti autoevaluace)** a zprávu předají zástupci ředitele pro MŠ.

Zástupce ředitele pro MŠ

- Minimálně 1x za pololetí provede hospitační činnost u každého pedagoga. Předmětem kontroly je: styl a průběh výuky, klima ve třídě, soulad TVP s ŠVP, třídní kniha a složky dětí.
- Na konci každého pololetí písemně zhodnotí práci všech zaměstnanců MŠ a probere s nimi jejich úspěchy i případné neúspěchy.
- Na základě zpráv od pedagogů (písemné zhodnocení pololetí) provede vyhodnocení a navrhne změny, které povedou ke zlepšování úrovně ve výchově a vzdělávání v MŠ a zlepšování podmínek pro práci pedagogů. Pokusí se najít nástroje jak udržet, případně jak nastavit, v MŠ optimální klima, na jehož tvorbě se budou podílet všichni zúčastnění (pedagogové MŠ, zákonní zástupci, děti, vedení školy, ostatní zaměstnanci školy atd.)

CO (oblast hodnocení)	JAK (postupy, prostředky, metody)	KDY (termín, časový plán)	KDO (odpovědní pracovníci)
1) Soulad TVP – ŠVP – RVP PV	Porovnávání textu Hospitace Konzultace Pedagogické rady	Při změně RVP, při tvorbě nového ŠVP 2x ročně u každého pedagoga Při úpravě ŠVP, RVP 4x ročně dle plánu	Vedení školy, pedagogové Vedení školy Vedení školy, pedagogové Všichni
2) Spolupráce s rodinami, spokojenost rodičů a účast rodičů	Rodičovské informační schůzky Nástěnky Webové stránky Fotodokumentace Konzultace s rodiči	Na začátku školního roku Dle akcí pořádaných MŠ Dle akcí pořádaných MŠ Dle akcí pořádaných MŠ Podle potřeby	Vedení školy, pedagogové Pedagogové Pedagogové Pedagogové Pedagogové, vedení školy
3) Materiální, technické, ekonomické a hygienické podmínky práce v mateřské škole	Pozorování Porady vedení Výroční zpráva Inventarizace	Každý den Každý týden V září (za minulý školní rok) Dle pokynů hospodářky	Všichni Vedení školy Vedení školy Hospodářka školy
4) Kultura a klima školy	Pozorování Rozhovory	Průběžně Průběžně	Všichni Všichni

Školní vzdělávací program mateřské školy, Holečkova 4, Praha 5

5) Uspokojování individuálních a speciálních vzdělávacích potřeb, individuální péče	Portfolio dětí Konzultace s rodiči Konzultace s SPC Konzultace pedagogů	Průběžně Průběžně Podle potřeby Podle potřeby	Pedagogové Pedagogové Pedagogové Pedagogové
6) Kvalita výuky, práce učitelů, asistentů a vedení školy	Hospitace Pedagogické rady Třídní kniha	2x ročně u každého pedagoga 4x ročně dle plánu 2x ročně	Vedení školy Všichni Vedení školy
7) Hodnocení dětí a jejich chování	Portfolio dětí Konzultace pedagogů Konzultace s rodiči Pedagogické rady	Průběžně Dle potřeby Průběžně 4x ročně	Pedagogové Pedagogové Pedagogové Všichni
8) Obraz mateřské školy na veřejnosti	Fotodokumentace Webové stránky	Dle akcí pořádaných MŠ Dle akcí pořádaných MŠ	Pedagogové Pedagogové
9) Pedagogická diagnostika	Dle stanoveného systému jednotlivých tříd	Průběžně; Diagnostické archy (2x ročně) nebo dle nástupu a individuálních potřeb	Pedagogové

7 Vzdělávací oblasti

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou zpracovány tak, aby byly pro učitele srozumitelné a aby s jejich obsahem mohl dále pracovat. Každá oblast zahrnuje tyto vzájemně propojené kategorie: dílčí cíle (záměry), vzdělávací nabídku a očekávané výstupy (předpokládané výsledky).

Dílčí cíle vyjadřují, co by měl učitel v průběhu předškolního vzdělávání sledovat, co by měl u dítěte podporovat.

Vzdělávací nabídka jako prostředek vzdělávání představuje ve svém celku soubor (souhrn) praktických i intelektových činností, popř. příležitostí, vhodných k naplňování cílů a k dosahování výstupů. Pedagog by měl ve své praxi (tzn. při práci ve třídě) tuto nabídku respektovat a tvůrčím způsobem ji konkretizovat tak, aby nabízené činnosti byly mnohostranné a maximálně pestré a svou úrovní odpovídaly konkrétním možnostem a potřebám dětí.

Očekávané výstupy jsou dílčí výstupy vzdělávání⁸, které je možno obecně považovat v této úrovni vzdělávání za dosažitelné. Jsou formulovány tak, aby měly charakter způsobilostí (kompetencí)⁹. Nejedná se o výčet jednotlivých schopností, poznatků, dovedností kognitivních i praktických, postojů a hodnot, ale o jejich vzájemné propojení, o jejich jednoduché soubory dítětem prakticky využitelné. Tyto výstupy jsou formulovány pro dobu, kdy dítě předškolní vzdělávání ukončuje, s tím, že jejich dosažení není pro dítě povinné. Každé dítě může v čase, kdy opouští mateřskou školu, dosahovat těchto výstupů v míře odpovídající jeho individuálním potřebám a možnostem. Učitel při své práci sleduje proces osvojování těchto způsobilostí jak v rámci třídy dětí, tak u jednotlivých dětí a postupuje tak, aby děti získávaly co nejvíce.

Z praktického hlediska jsou v RVP PV pojmenována možná rizika, která mohou ohrožovat úspěch vzdělávacích záměrů. Ta srozumitelně upozorňují pedagoga na to, čeho by se měl vyvarovat.

⁸ Pro výstupy v rámci oblastí se v praxi vžil pojem „dílčí kompetence“; není to výraz přesný, ale pracovní je možno jej užívat jako synonymum pro „dílčí (oblastní) výstupy“.

⁹ Tyto způsobilosti se stávají stále komplexnější a kvalitativně dokonalejší a proměňují se v základ kompetencí na úrovni kompetencí klíčových.

Vzdělávací obsah je v Rámcově vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Tyto vzdělávací oblasti a podoblasti jsou nazvány:

7.1 Dítě a jeho tělo

7.2 Dítě a jeho psychika

7.2.1 *Jazyk a řeč;*

7.2.2 *Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace;*

7.2.3 *Sebepojetí, city a vůle.*

7.3 Dítě a ten druhý

7.4 Dítě a společnost

7.5 Dítě a svět

7.1 Dítě a jeho tělo

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům.

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)

- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností

- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, náradím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

7.2 Dítě a jeho psychika

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebenahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení.

Tato oblast zahrnuje tři „podoblasti“: 7.2.1 *Jazyk a řeč*; 7.2.2 *Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace*; 7.2.3 *Sebepojetí, city a vůle*.

7.2.1 Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtíp a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma

- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- omezený přístup ke knížkám

7.2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (*co učitel u dítěte podporuje*)

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu
- učení
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrozličnější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- hry nejrozličnějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje

- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

7.2.3 Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)

- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky
- vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejrozumnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- cvičení v projevovalání citů (zvláště kladných), v sebekontrolu a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech

- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevoval, co cítí (soudit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými

- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, citění, prožívání a vyjadřování

7.3 *Dítě a ten druhý*

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společenské hry, společné aktivity nejružnějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sbližování dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých

- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc. apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, starším i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nedostatečně psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí

- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování učitele v roli soudce
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

7.4 *Dítě a společnost*

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti sociálně-kulturní je uvést dítě do společnosti ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společnosti ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)

- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

7.5 Dítě a svět

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií

- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdavé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění